

Govor predsednika Fiskalnega sveta ob predstavitvi ocene Predloga odloka o spremembah Odloka o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2022 do 2024 v Državnem zboru RS (21.10.2022)

Obe moji današnji redni oglašnji vsebujeta tudi pojasnila in odzive Fiskalnega sveta na stališče Vlade, ki ga je predstavil minister. Okvir za pripravo proračunov sektorja država po definiciji podaja osnovne gabarite proračunskega načrtovanja. Fiskalni svet je tudi tokratno, že četrto, predlagano spremembo Okvira za obdobje 2022 do 2024 ocenil le indikativno, saj so v letu 2023 še v veljavi izjemne okoliščine. Ocena je indikativna tudi zaradi metodoloških izzivov, delno povezanih z določitvijo cikličnega položaja gospodarstva, ki je pomemben vhodni podatek pri določanju meja najvišjih dovoljenih izdatkov. Pri tokratni oceni smo se soočali tudi z visokim obsegom izdatkov, ki je v predlogu državnega proračuna prikazan na postavki rezerve. V okviru bilanc sektorja država ni te postavke, zato jih mora Ministrstvo za finance razporediti na izbrane kategorije porabe brez ustrezne osnove. Poleg tega ni znano, ali bodo izjemne okoliščine v letu 2024 še veljale. Neznanko predstavlja tudi reforma gospodarskega upravljanja v EU in v okviru tega morebiti spremenjena fiskalna pravila.

Predlagana raven izdatkov sektorja država v letu 2024, ko po trenutno znanih informacijah izjemne okoliščine ne bodo veljale, je sicer znotraj razpona ocen najvišje dovoljene meje. Tega določimo na osnovi nabora ocen proizvodnih vrzeli, ki jih redno uporabljamo pri pripravi ocen. Vendar so po naši oceni izdatki v tem letu verjetno podcenjeni, kar bom pojasnil pri naslednji točki dnevnega reda. V kolikor v letih 2022 in 2023 pogoji za izjemne okoliščine ne bi bili izpolnjeni, bi bile predlagane meje najvišjih dovoljenih izdatkov nad razponom ocen najvišjih dovoljenih izdatkov. To potrjuje, da obstoječi nacionalni zakonodajni okvir omogoča precejšnjo fleksibilnost pri vodenju fiskalne politike v času zaostrenih in negotovih razmer. Sicer pa so tokrat predlagani dvigi mej najvišji doslej. Velika je tudi razlika med predlaganim dvigom za sektor država in vsoto predlaganih najvišjih mej posameznih blagajn javnega financiranja, kar je deloma verjetno posledica obsežnih transferjev med posameznimi blagajnami.

Pri tokratnih spremembah sicer triletnega okvira razpravljamo o spremembi meja za 2023 in 2024, medtem ko je bila meja za 2022 nedavno spremenjena z rebalansom. To je nadaljevanje prakse neustreznega srednjeročnega načrtovanja, ko se meje spreminjajo za posamezna leta. Osnovni namen uvedbe instrumenta triletnega okvira z Zakonom o fiskalnem pravilu je bil uveljavitev verodostojnega srednjeročnega načrtovanja. Tega nosilci ekonomske politike doslej niso upoštevali. Vsaj od začetka epidemije se pogoste in necelovite spremembe okvira argumentirajo s povečano negotovostjo. Kljub negotovosti pa je potrebno opozoriti - enako kot Evropska komisija, Mednarodni denarni sklad in druge institucije, da je verodostojno srednjeročno načrtovanje v časih, ko se je javni dolg občutno povečal, pomemben garant, da tisti, ki ta dolg financirajo, zanj zaradi povečanih tveganj ne zahtevajo višje donosnosti.